M E G Á L L A P O D Á S

a politikai egyeztető tárgyalások

1989. június 13-a és szeptember 18-a

közötti szakaszának lezárásáról

A Magyar Szocialista Munkáspárt, az Ellenzéki Kerekasztalhoz tartozó szervezetek, valamint a Harmadik Tárgyaló Felet alkotó társadalmi szervek és mozgalmak képviselői megállapítják, hogy az 1989. június 13-án megkezdett tárgyalások mintegy három hónapos szakasza eredmények elérésével zárult.

A felek kinyilvánítják, hogy az alapmegállapodásba foglalt elveknek megfelelően a tárgyalások a békés átmenet politikai és jogi feltételeinek megteremtését, a többpártrendszeren alapuló demokratikus jogállam kialakítását, valamint a társadalmi, gazdasági válságból való kiút keresését szolgálták.

1. A felek megállapítják, hogy a megbeszélések eredményeként a békés átmenet lényegi, sarkalatos kérdéseiben kialakult a résztvevők politikai egyetértése, amely a következő hat törvényjavaslatban ölt testet:

   - törvényjavaslat az Alkotmány módosításáról;
   - törvényjavaslat az Alkotmánybíróságról;
   - törvényjavaslat a pártok működéséről és gazdálkodásáról;
   - törvényjavaslat az országgyűlési képviselők választásáról;
   - törvényjavaslat a Büntető Törvénykönyv módosításáról;
   - törvényjavaslat a büntetőeljárási törvény módosításáról.

   A felek a felsorolt, s a megállapodáshoz csatolt okmányokat, mint politikai céljaikkal egyezőket, megküldik a Miniszterelnök tanács elnökének.

   Felkérik, gondoskodjék arról, hogy a kormány a törvényjavaslatokat a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény rendelkezéseinek megfelelően terjessze az Országgyűlés elé. A tervezetekben szereplő alternatív megoldásokat a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Harmadik Tárgyaló Fél álláspontjának hiteles ismertetése kísérje. Tudomásul veszik, hogy a tervezetekben szereplő eltérő álláspontok közül az Ellenzéki Kerekasztal által előterjesztettek nyilatkozat formáját öltik.

A felek megerősítik azt az elhatározásukat, hogy a megállapodásokat saját szervezeteikben elfogadtatják, a nyilvánosság előtt képviselik, továbbá érvényre juttatásukat minden rendelkezésükre álló politikai eszközzel biztosítják.

2. A három tárgyaló fél delegációi külön politikai megállapodást kötnek egyes további kérdésekben, amelyek jellegüknél fogva nem igényelnek önálló jogszabályi rendezést. A felsorolás részben a tárgyaló felek kötelezettségvállalását, részben pedig az érintett állami, illetve igazságügyi szerveknek szóló ajánlásokat tartalmazza. A felek tudomásul veszik, illetőleg javasolják, hogy:

- a békés átmenet a tárgyalások megkezdésétől a szabad választások útján létrejövő új Országgyűlés alakuló üléséig tart, a politikai megállapodások ezen időszakra vonatkoznak;

- a háromoldalú egyeztető tárgyalások résztvevői politikai, illetve személyi sérthetetlenséget élvezzenek a megbeszélésekkel összefüggésben kifejtett tevékenységükért. Itteni megnyilatkozásaikért kizárólag küldő szerveiknek tartozzanak felelősséggel. (A felek felkérik a belügyminisztert, az igazságügyminisztert, a Legfelsőbb Bíróság elnökét és a legfőbb ügyészt, hogy az érintettek e sérthetetlenségét biztosítsák.);

- mindenfajta munkahelyi, politikai természetű diszkrimináció sérti az alapmegállapodás szellemét, valamint a feleknek a jogállamiságról, az állampolgári jogok érvényesüléséről vallott felfogását;

- az átmenet időszakában a rendőrhatósági kényszerintézkedések alkalmazásának felfüggesztése fontos bizalomerősítő lépés. (A felek felkérik a belügyminisztert, hogy gondoskodjék a szükséges intézkedések megtételéről.);

- a tárgyalások Jószolgálati Bizottságában kialakult álláspontal összhangban szükséges az Országgyűlésre és tagjaira nehezedő nyomás oldása. Ennek érdekében lehetőség szerint meg kell kímélni a képviselőket az indokolatlan visszahívásoktól és lemondásra való felszólításoktól;

- a többpártrendszerű politikai berendezkedés alapvetően nem jelenthet a társadalom számára nagyobb anyagi terheket, mint az egypárti struktúra;

- az új, illetve tevékenységüket felújító társadalmi szervezetek, pártok működéséhez szükséges méltányos feltételek megteremtésére irányuló kormányzati munkálatok felgyorsítását. (A felek felkérik a Minisztertanács Hivatalának elnökét, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket.);

- az MSZMP tanújelét adva a gazdálkodás terén önmérsékletének, a kezelésében lévő vagyonból kétmilliárd forint értékben ingatlanokat ad át a kormányzatoknak társadalmi hasznosításra, ideértve a pártok működési feltételeinek biztosítását; továbbá a folyó költségvetési támogatásából 50 millió forintot visszaadott az állami költségvetésnek;

- az országgyűlési képviselőválasztás jelöltjeinek kampányára az állami költségvetésből mintegy százmillió forintra van szükség, amely a jelöltek, illetve a jelölteket állító pártok és szervezetek között normatív alapon kerüljön szétosztásra. (A felek felkérik a pénzügyminisztert, hogy a jelzett összeg biztosításáról gondoskodjék.);

- a nemzeti tájékoztatási intézmények munkájában maradéktalanul érvényesüljön a pártatlanság elve. Ennek érdekében kerüljön felállításra a három fél szervezetei által előterjesztendő személyiségekből a pártatlan tájékoztatás bizottsága;

- a politikai stabilitás elősegítése érdekében kívánatos a köztársasági elnök ez évi megválasztása.

3. A felek megállapítják, hogy az eddig elért eredményekre alapozva folytatni kell a munkát a békés átmenetet érintő, még nyitott kérdések rendezése érdekében. A szakértői bizottságok törekedjenek megegyezések előkészítésére a következő témákban:

- a köztársasági elnök választásának rendje;
- a választások etikai kódexe;
- a választások nyilvánosságának szabályai;
- az új tájékoztatási törvény;
- az informatikai törvény;
- a közszolgálati törvény;
- a munkahelyi diszkrimináció tiltása a Munka Törvénykönyvben;
- a munkásőrség átalakításával kapcsolatos kérdések (az Ellenzéki Kerekasztal javaslatai a munkásőrség visszafejlesztésére);
- a politikai kérdések erőszakos megoldásának kizárása.

A plenáris ülés delegációi felhatalmazzák a politikai átmenet kérdéseivel foglalkozó középszintű bizottságot, hogy a felsorolt témákban a szükséges megállapodásokat megkösse.

A három tárgyaló fél képviselői kijelentik, hogy a békés átmenet megvalósítását szolgáló elvek és szabályok együtt, egységben alkotják a politikai megállapodást.

Kifejezésre juttatják meggyőződésüket, hogy jelen okmány aláírásával fontos lépést tesznek a parlamentarizmuson alapuló demokratikus Magyarország megteremtése, s a nemzet sorsának jobbra fordítása útján.

Budapest, 1989. szeptember 18.

A Magyar Szocialista Munkáspárt képviseletében:

(Nyers Rezső)

(Pozsgay Imre)

Az Ellenzéki Kerekasztal képviseletében:

(Dr. Vígh Károly)

(Dr. Zétényi Zsolt)

Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság

Fiatal Demokraták Szövetsége

(Dr. Borossimre)

(Prepeliczay István)

Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt

(Dr. Füzessy Tibor) (Dr. Teleki János)

Keresztény Demokrata Néppárt

(Dr. Antall József) (Dr. Szabad György)

Magyar Demokrata Fórum

(Varga Csaba) (Kónya László)

Magyar Néppárt

(Baranyai Tibor) (Gaskó István)

Magyarországi Szociáldemokrata Párt

A KÖZTÁRSASÁGI ELNÖKNEK A SZABAD PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK ELÖTTI MEGVALÓSÍTÁSÁVAL NEM ÉRTÜNK EGYET.

Szabad Demokraták Szövetsége

Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája, mint megfigyelő

A Harmadik Tárgyaló Felet alkotó társadalmi szervezetek és mozgalmak képviseletében:

(Dr. Kemény Csaba)

Baloldali Alternatíva Egyesülés

(Dr. Bagyar Nándor)

Hazafias Népfront

(Nagy Imre)

Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség

(Dr. Sárközi Sándor)
Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége

(Dr. Asbótné Thorma Judit)
Magyar Nők Szövetsége

(Berényi Ferenc)
Münnich Ferenc Társaság

Szakszervezetek Országos Tanácsa

NYILATKOZAT

A három oldalu tárgyalások keretében szeptember 18-án kötött megállapodást az Ellenzéki Kerekasztal részvevői közül a Bajcsy-Zsilinszky Társaság, a Független Kisgazdapárt, a Keresztény Demokrata Néppárt, a Magyar Demokrata Fórum, a Magyar Néppárt és a Magyarországi Szociáldemokrata Párt irta alá. Nem irta alá a FIDESZ, a Szabad Demokraták Szövetsége és a megfigyelői státusszal rendelkező Liga (a független szakszervezetek szövetsége).

A hosszú hónapok alatt kidolgozott törvényjavaslatok, egyéb megállapodások olyan eredménynek minősülnek, amelyeket érdemes volt megállapodásban rögzíteni. Annál inkább, mert a Kormány a parlamenti szünet időszakára vonta vissza törvényjavaslatait az Országgyülésben. Tehát az Országgyülés most kezdődő ülésszakán ezeket a sarkalatos törvényeket (törvényjavaslatokat) mindenképpen megtárgyalta volna az Országgyülés és döntött volna sorsukról. Megállapodásunk elmaradása felmentette volna a MSZMP-ot, a Kormányt attól, hogy az Országgyülésben teljes erővel képviseljék a három oldalú tárgyalásokon elfogadott törvényjavaslatokat. Mi úgy itéltük meg, hogy az elért eredmények olyan értékűek, amelyek alapján a megállapodás megköthető. Csak olyan kérdések és döntések kérhetők számon a másik féltől, amelyben megállapodást született. Mi teljes joggal és erővel követelhetjük a megállapodás megtartását, amit az aláirást nem vállalók nem értékeltek.

Mit tekintünk eredménynek?

1./ Az alkotmánymódositást, amellyel megszünik a sztálini alkotmány másolataként létre jött 1949. évi népköztársasági alkotmány, annak minden rendelkezésével együtt, amely sértette a magyar nemzetet és európai helyünket. Sikerült elérnünk az államszocializmus minden vonásának kiiktatását, a magyar jogfejlődéshez igazodó, modern európai alkotmányt teremtettünk. Ma-

gyarország újra Köztársaság lesz, államformája és kormányzati rendszere az 1848. évi III. tc.-re épülő 1946. évi I. tc-en fog alapulni. A magyar közjog nem ismerte az abszolut monarchiát, szellemiségében az alkotmányos monarchia és a parlamentáris köztársaság egysége érvényesül, amely nemzeti történelmünk sajátja. Olyan köztársasági elnöki intézményt hoztunk létre a hagyományos európai és magyar miniszteriális rendszerrel együtt, amely kizárja az elnöki hatalom túlsúlyát és egyensúlyt teremt. De ezzel együtt, egy alkalomra, az átmenet időszakára javasoltuk azt a megoldást, ami szerint: ha az első köztársasági elnök megválasztására az új Országgyülés összehivása előtt kerül sor, akkor az csak közvetlen választással (népszavazással) történhet. Meggyőződésünk szerint a magyar nép közvetlenül is képes lesz eldönteni és kinyilvánitani a népakaratot. Ez tehát az átmenet intézkedései közé tartozik, amelyet egy záró rendelkezésnek kell tartalmazzon. Szólhatnánk arról külön is, hogy az átmeneti időben az államfő helyettesitését a valamennyi szervezet által előzetesen elfogadott alkotmánymódositás csak 60 napra teszi lehetővé. Igy az Elnöki Tanács megszünése az alkotmánymódositás jóváhagyásakor szükségessé teszi az ideiglenes államfői hatalom gyakorlását, ami alatt az országgyülési választások megtartása sem jogilag sem politikailag nem oldható meg. Tehát azok a szervezetek, amelyek ezt az álláspontot követték, még önmagukhoz sem voltak következetesek.
Mi nem személyekben gondolkodunk, hanem közjogi intézményekben és az ország politikai stabilitásának biztositására törekszünk, amely feltétele a gazdasági és szociális kérdések megoldásának is, a külföld bizalma megnyerésének és megtartásának. (A Magyarországi Szociáldemokrata Párt megnyilatkozását, ami szerint aláirták a megállapodást, de korábbi álláspontjuk fenntartását jelezték, - korrektnek tartjuk.)

2./ Igen jelentős eredménynek tartjuk a megszületett választójogi törvényjavaslatot, az egyesületi törvényre épülő, a pártok müködését és gazdálkodását szabályozó tervezetet. Hasonlóan a Büntetőtörvénykodexet és az ehhez kapcsolódó büntető eljárási törvényjavaslatot. Minden esélyünk megvan arra, hogy a függőben lévő munkálatokat folytassuk. Egyben hangsúlyozni kivánjuk: az államigazgatás területén a pártok nem tevékenykedhetnek, a birók, ügyészek stb. nem lehetnek párttagok, és megtörténjen a hadsereg, a fegyveres erők depolitizálása is. A leghatározottabban fenntartottuk álláspontunkat a MSZMP-nek a munkahelyekről történő általános kivonulása mellett, amire komoly esélyt látunk a parlamenti döntés során, illetve a MSZMP kongresszusát követően. Főleg pedig a magyar nép egységes óhajának tudomásul vételeként ettől nem zárkózhat el a másik oldal sem. A Munkásőrség kérdésében az eddig elért eredmények is jó alapot adnak a további lépésekhez, amit az aláiró pártok és szervezetek nem kevésbé határozottan képviseltek és képviselnek a jövőben is. Mi a politikai folyamat egészét vizsgáljuk és a társadalom belső erőfeszitésében, az akarata érvényesitésében bizunk. Mi ehhez kivántuk megadni az első indittatást.

Az aláiró szervezetek tehát semmiféle engedményt nem tettek a valóságban, hanem a dolog természete következtében jó kompromisszumot alkottak. Meggyőződésünk szerint ezt valamennyi szervezet tudja, hiszen ellenkező hitükben minden elkövettek volna a megakadályozására. De azt az utat választották, amis lehetővé tette a megkötését, ugyanakkor pedig biztositva magukat az ellentmondás, a külső kritika lehetőségét, valamint az akciószabadságot. Mindnyájan belső meggyőződésünk szerint jártunk el, ennek megfelelően vállaljuk a felelősséget a megállapodás megkötéséért, amit azonban a leghatározottabban kivánunk számon kérni a MSZMP-től.